

יוֹנָה הַנָּבִיא - הַסֵּפֹר

בְּלֵב מַמְלַכַת אַשּׁוּר, עַל גִּדְת נָהָר חִידְקָל, הָיָה הַיִּיתָה עִיר גְּדוּלָה וְיָפָה – נִינּוּוּה. בְּתַחֲלִילָה הַיִּיתָה נִינּוּוּה עִיר כָּכָל הָעָרִים: הַתְּגוּרָרוּ בָּה זִקְנִים וְצַעֲרִירִים, גְּבָרִים וְנָשִׁים, טוֹבִים וְרָעִים. אֱלֹהֵי בָנוּ וְאֱלֹהֵי הָרָסוּ, אֱלֹהֵי עֲזָרוּ וְאֱלֹהֵי הִפְרִיעוּ, אֱלֹהֵי נִתְּנוּ וְאֱלֹהֵי לִקְחוּ, אֱלֹהֵי הִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, וְאֱלֹהֵי בָחָרוּ בְּדֶרֶךְ הָרָע.

וְאִלֵּם הַשָּׁנִים חָלְפוּ, וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר אַנְשִׁים פָּנוּ אֶל דֶּרֶךְ הָרָע. אֱלֹהִים הִתְעַצֵּב עַל כֵּךְ, נִתְּגַלָּה אֶל נְבִיאָו יוֹנָה וַאֲמַר: "קוֹם יוֹנָה, קוֹם לֵךְ אֶל נִינּוּוּה, הָעִיר הַגְּדוּלָה, וְאָמֹר לְאַנְשֵׁיהָ כִּי אִם לֹא יִתְקַנוּ אֶת הַתְּנַהּגוּתָם הָרָעָה – אֲבִיא עֲלֵיהֶם אֲסוּן."

אָמַר בְּלִבּוֹ יוֹנָה: אוֹי לִי וְאֲבֹי לִי! זֶה לִי כִּבְר פֶּעַם שְׁלִישִׁית שֶׁאֱלֹהִים דּוֹרֵשׁ מִמֶּנִּי לַהֲגִיד לְאַנְשִׁים לְתַקֵּן אֶת הַתְּנַהּגוּתָם, וְלֹא, יָבִיא עֲלֵיהֶם אֲסוּן. וְכַעַת יִקְרָה בְּדִיוֹק מֵה שִׁקְרָה בְּפַעֲמֵיִם הַקּוֹדְמוֹת! אֲנִי אֲזַהִיר אֶת הָאֲנָשִׁים, וּמִי שֶׁיִּחַשְׁשׁוּ מֵעוֹנְשׁוֹ שֶׁל אֱלֹהִים, יִתְקַנוּ אֶת הַתְּנַהּגוּתָם. הַשֵּׁם יִסְלַח לָהֶם, וּמִי יִיחָשֵׁב אִם לְנְבִיא שֶׁקֶר? אֲנִי, יוֹנָה! מָה עֹשֶׂה יוֹנָה?

לֹא קָם וְלֹא הִלֵּךְ אֶל נִינּוּוּה אֲלָא... קָם וּבָרַח.

יָרַד יוֹנָה לְחוּף הָעִיר יָפוֹ וַחֲיַפֵּשׂ בְּנִמְל אוֹנִיָּה לַהֲפִלִּיג בָּה הַרְחֵק, אֶל תַּרְשִׁישׁ. אֲבָל נִמְל יָפוֹ עֲמַד שׁוֹמֵם מְאוּנִיּוֹת, וְגַם בְּאוֹפֵק לֹא נִרְאָה מִפְּרֹשׁ וְלֹא צֶל-צֶלֶו שֶׁל מִפְּרֹשׁ.

הַלְוֹאִי שֶׁאֲמָצָא אוֹנִיָּה לַהֲפִלִּיג בָּה – חָשַׁב יוֹנָה. וְהִנֵּה, רוּחַ חֲזָקָה הִחֲלָה לָנוּשׁוּב, וְלֹא חֲלָפָה שָׁעָה וְכִבְר הַבְּחִין יוֹנָה בְּמִפְּרֹשֵׁי אוֹנִיָּה. עַד מְהֵרָה נִכְנְסָה הָאוֹנִיָּה אֶל הַנִּמְל וְעִגְנָה בּוֹ. שָׁמַח יוֹנָה: הַקִּבִּי שׁוֹלַח לִי אוֹנִיָּה. אוֹת הוּא כִּי הַשֵּׁם עָמִי. עֲלָה יוֹנָה אֶל סִיפּוֹן הָאוֹנִיָּה, וַכְּשֶׁהִסְעֶרָה פִּסְקָה הַפִּלִּיג עִם מַלְחָיָה אֶל תַּרְשִׁישׁ הַרְחוֹקָה.

לְמַחֲרַת קָרָה דָּבָר מוֹזֵר. הַשָּׁמֶשׁ הָאִירָה, הַיָּם הָיָה חֵלֶק כְּרָאִי, וְאוֹנִיּוֹת רַבּוֹת חָצוּ אוֹתוֹ בְּמַהֲרִיּוֹת וּבְבִטְחָה. רַק סָבִיב אוֹנִיָּה אַחַת הִתְחַלְלָה סָעֶרָה – גָּלִים גְּבוּהִים הִקִּיפוּ אוֹתָהּ מִכָּל עֲבָרֶיהָ וְאִיִּמוּ לְהִטְבִּיעָהּ, וְרוּחוֹת קָרְעוּ אֶת מִפְּרֹשֶׁיהָ.

זֶה הַיִּיתָה הָאוֹנִיָּה שֶׁאֲסַפָּה אֶת יוֹנָה.

עֲמַדוֹ הַמַּלְחִים עַל סִיפּוֹן הָאוֹנִיָּה, נָשְׂאוּ עֵינֵיהֶם אֶל הַשָּׁמַיִם וְהִתְפַּלְלוּ אִישׁ-אִישׁ אֶל אֱלֹהֵיוֹ, אֲךָ הִסְעֶרָה לֹא פִּסְקָה.

וּמָה עֹשֶׂה יוֹנָה?

לֹא קָם לְהִתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהֵיוֹ, אֲלָא... שָׁכַב בְּתֹאֵו וְנִשָּׁן לוֹ.

בֹּא רַב הַחוּבֵל, הָעִיר אֶת יוֹנָה וְגָעַר בּוֹ: "סִכְּנַת מָוֹת מְרַחֶפֶת מֵעַל לְרַאשֵׁינוּ, וְאַתָּה נֹרֵדִם וְנִשָּׁן! אֵינְךָ מִתְבַּיֵּשׁ! מֵאִיזָה עִם אַתָּה? מִי אֱלֹהֵיִךְ?"

עָנָה יוֹנָה: "אֲנִי עִבְרִי."

אמר רב החובל: "אם עברי אתה, אנא, התפלל! הלוא שמענו שאלוהי העברים גדול הוא, א-ל חזק מאין כמותו, א-ל שְׁקָרַע לשניים את ים סוף! אנא, קום וקרא אל אלוקיך! בְּקֹשׁ מִמֶּנּוּ שְׁיָרַחם עלינו ויעֲשֶׂה לנו נִסִּים!"

קם יִזְנָה ועָלָה עִם רב החובל אל הסיפון, ושם, כשהוא עומד רְטוּב בְּגָשִׁם השוֹטֵף, מול הרוחות המְצַלִּיפּוֹת והנְחָשׁוּלִים המְאַיִימִים להטביע את האונייה, התחנן: "סֶלַח לי, רב החובל! אתה מבקש שאֲפָנָה אל אלוהי בְּבִקְשֶׁת עֲזָרָה, ואני חושש שֶׁבְּגַלְלִי באה עליכם הצרה והסְעָרָה. אלוהי כועס עליי... אנא," אמר לְפָתַע בְּנַחֲשׁוֹת, "הטילו אותי אל הים! אם תטילו אותי אל הים, אלוהי יניח לכם וישתיק את הים".

הביט רב החובל בְּשָׁמַיִם השחורים, הביט בְּנַחֲשׁוּלִים, הביט בְּיִזְנָה ואמר: "לא." ואֵל מִלְחָיו קרא רב החובל: "מהרו! האונייה שוקעת! השליכו אל המים את כל הארגזים הכבדים!" המִלְחִים הִזְדָּרְזוּ לַעֲשׂוֹת כְּדָבָרוֹ, אך האונייה הוסיפה לִשְׁקוֹעַ. "זרקו אותי אל המים! רק כך הסְעָרָה תִּפְסָק!" התחנן יִזְנָה.

"לא! לא ולא!" קראו המִלְחִים, "יורדי ים לא זורקים חבר לְמַצוֹלוֹת!"

"וְהָרִי אֵינֶכֶם מִכִּירִים אותי..." התעַקֵּשׁ יִזְנָה. "בְּגַלְלִי תָמוּתוּ כֻלְכֶּם."

באותו הֶרְגֶּע נִשְׁמָעָה צַעֲקָה מִן־רִכְתֵּי האונייה: "נִפִּיל גּוֹרֵל!" הפילו גורל, והגורל נפל על יִזְנָה. שני מִלְחִים אחזו בו...

"חכו!" קרא אחד מִחֲבָרֵיהֶם, "אמנם האיש הזה טוען שהסְעָרָה באה עלינו בְּגַלְלוֹ, אך אולי הוא טוֹעָה, או מְשַׁקֵּר. איננו מכירים אותו. תארו לכם שנשליך אותו אל המים והסְעָרָה לא תִּפְסָק. האיש יִטְבַּע, וזו תהיה אֲשֻׁמָּתָנוּ."

אמר רב החובל: "יש לי רעיון. נטבול את האיש בְּמֵי הים, אך נאחז בו חזק שלא יִשְׁמָט ויִיפּוֹל אֶל המים, וְנִרְאֶה מה יִקְרָה."

שני המִלְחִים עָשׂוּ כְּדָבָרָיו. הם טבלו את יִזְנָה עד לְבִרְכָּיו – והים, כְּבִמְטָה קסמים, נִרְגַּע מִזַּעַפּוֹ ונִעְשָׂה חֶלֶק כְּרָאִי. הָעִלּוּ את יִזְנָה אל הסיפון – והים שב לָגֶעוֹשׁ. טבלו אותו שוב, הִפְעִם עד צְנוּאָרוֹ, ושוב, כְּבִמְטָה קסמים, עמד הים מִזַּעַפּוֹ.

וכך עָשׂוּ בְּשִׁלִּישִׁית, אך בָּזוּ הַפֶּעַם, כְּשֶׁהִבִּינוּ כי יִזְנָה הוא-הוא סיבת הִסְעָרָה, נִכְנָעוּ והטילו אותו אל הים.

מיד עמד הים מִזַּעַפּוֹ.

יִזְנָה הוּשַׁלַּךְ מִן הַסִּפִּינָה אל הים ונותר לָבְדוּ בְּלֵב הים הגדול, אך הקב"ה לא עָזָבוֹ. במעמקי הים נמצא דג גדול שהקב"ה ייעדו כבר כְּשֶׁבָּרָא את הדגים, לבלוע את יִזְנָה.

עכשיו הגיע הזמן והדג בלע את יִזְנָה. אמנם יִזְנָה נִבְהַל בְּרָגַע הָרָאוּשׁוֹן, אך לאחר רגעים אחדים הִסְתַּגֵּל, והָרָגִישׁ כמעט כמו בְּבִית, ולא סָתַם בְּבִית אֶלָּא בְּבִית גדול.

בְּבֵית הַגְּדוֹל הַזֶּה שִׁמְשׁוּ עֵינֵי הַדָּג כְּחִלּוֹנוֹת, וּמִרְגְּלֵית הָאִירָה כְּמִנּוֹרָה וְגַם שִׁיקְפָה כְּמִרְאָה אֶת יְפֵי הַמְּצוּלוֹת.

כך, רְגוּעַ וְנִינּוּחַ לְמַדִּי, יָשַׁב יוֹנָה בְּבֶטֶן הַדָּג, עַד שֶׁהַדָּג פָּנָה אֵלָיו וַאֲמַר: "יֹדַע אַתָּה, יוֹנָה? אֲנִי מַעֲט מוֹדָאג..."

"וּמַדּוּעַ כְּבוֹדוֹ הַדָּג מוֹדָאג? " הִתְעַנִּין יוֹנָה.

הָשִׁיב לוֹ הַדָּג: "אֲמַנְסָא אֲנִי דָג גְּדוֹל, אֵךְ הַלּוֹוִיִּיתָן גְּדוֹל מִמֶּנִּי... אֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁלּוֹוִיִּיתָן יִבְלַע אוֹתִי – וְאוֹתָךְ בְּתוֹכִי."

אִמַּר יוֹנָה: "קַח אוֹתִי אֶל הַלּוֹוִיִּיתָן וְאַצִּיל אֶת שְׁנֵינוּ מִמַּלְתְּעוֹתָיו."

לְקַח הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַלּוֹוִיִּיתָן. אִמַּר יוֹנָה לְלוֹוִיִּיתָן: "הִיזָהָר וְהִשְׁמַר לָךְ, לּוֹוִיִּיתָן, מִפְּנֵי שֶׁבְּגַלְלָךְ הַדָּג הַזֶּה מוֹדָאג. אִם תִּקְרַב אֶל הַדָּג, אֶקְשׁוֹר חֵבֶל בְּלִשׁוֹנְךָ, אֶגְרוֹר אוֹתָךְ וְאַבִּיא אוֹתָךְ לְסַעֲוֹדַת הַצַּדִּיקִים שֶׁבֶּגֶן עֵדֶן. בְּסַעֲוֹדַת הַצַּדִּיקִים, "הִבָּהִיר, " נוֹהֲגִים לְהַגִּישׁ לּוֹוִיִּיתָן לְמָנָה הָרִאשׁוֹנָה וְשׂוֹר בֶּרֶם לְמָנָה הָעִיקָרִית."

שָׁמַע הַלּוֹוִיִּיתָן אֶת דְּבָרֵי יוֹנָה וּמִיד בָּרַח מִפְּנֵיו וּמִפְּנֵי הַדָּג.

אִמַּר יוֹנָה לְדָג: "עַכְשֵׁיו אַחֲרֵי שֶׁהִצַּלְתִּי אוֹתָךְ מִפְּנֵי הַלּוֹוִיִּיתָן, הִרְאָה לִי אֶת כָּל נִפְלְאוֹת הַיָּם וְתַהוֹמוֹתָיו!"

"בְּחִפְץ לֵב!" אִמַּר הַדָּג, וְהִרְאָה לְיוֹנָה אֶת כָּל נִפְלְאוֹת הַיָּם וְתַהוֹמוֹתָיו.

הוּא הִרְאָה לְיוֹנָה אֶת הַנָּהָר הַגְּדוֹל הַנּוֹתֵן אֶת מִימּוֹ לְאוֹקְיָאנוֹס.

הוּא הִרְאָה לְיוֹנָה אֶת שְׁבִילֵי יָם סוּף – אֶת הַמְּקוֹם שֶׁבּוּ עָבְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבָּה.

הוּא הִרְאָה לוֹ אֶת עֲמוּדֵי הָאָרֶץ וּמְכוּנֶיהָ.

הוּא הִרְאָה לוֹ אֶת הַגִּיהֵינוֹם – שְׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת.

וְאִז, כְּשֶׁתָּם הַבִּיקוֹר בְּכָל נִפְלְאוֹת הַיָּם, אִמַּר הַדָּג: "עַכְשֵׁיו, יוֹנָה, אֶקַּח אוֹתָךְ אֶל הַמְּקוֹם הַחֲשׁוֹב בְּיוֹתֵר, אֶל קוֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, אֶל הַיֵּכֶל הַשֵּׁם וְאֶל אֲבֹן הַשְּׁתִּיָּה."

"שׁוֹתִים מִמֶּנָּה?" הִתְעַנִּין יוֹנָה.

"הוֹ, לֹא," צִחַק הַדָּג. "קוֹרְאִים לָהּ 'אֲבֹן הַשְּׁתִּיָּה' כִּי הִיא תַּשְׁתִּית הָעוֹלָם. הִיא הַמְּקוֹם שֶׁבּוּ הַכּוֹל הַתַּחִּיל."

הַדָּג הֵבִיא אֶת יוֹנָה אֶל אֲבֹן הַשְּׁתִּיָּה, וְכִשְׁעָמְדוֹ מַעֲלֶיהָ אִמַּר: "כָּעֵת, יוֹנָה, הַתְּפַלֵּל אֶל אֱלֹהֶיךָ שִׁסְלַח לָךְ וְיִצִּיל אוֹתָךְ."

הַתְּפַלֵּל יוֹנָה וַאֲמַר: "סְלַח לִי הַשֵּׁם! אַתָּה הַטַּלְתָּ עָלַי תִּפְקִיד, אֵךְ אֲנִי בִּרְחַמִּי מִפְּנֵיו. פַּחַדִּי שִׁיחֲשָׁבוּ אוֹתִי לְנָבִיא שֶׁקֶר. עַכְשֵׁיו אֲנִי מִבִּין שֶׁמוּטָב שְׂאֲנָשִׁים יִחֲשָׁבוּ אוֹתִי לְנָבִיא שֶׁקֶר, וְיִבְלַד שִׁתְּקֵנוּ אֶת דְּרָכֵיהֶם. עַכְשֵׁיו אֲנִי מִבִּין כִּי אֵל לוֹ לְאָדָם לְבָרוּחַ מִפְּנֵי הָאֲחֵרִיּוֹת הַמוּטָלֶת עָלָיו. בְּפַעַם הַבָּאָה שֶׁתִּטִּיל עָלַי אֲחֵרִיּוֹת לֹא אֶבְרַח."

שָׁמַע ה' אֶת תְּפִילַת יוֹנָה, וּמִיד הוֹרָה לְדָג לְשַׁחוֹת אֶל עֵבֶר הַחוּף הַקְּרוֹב וּלְפָלוֹט אֶת יוֹנָה. כֵּךְ עָשָׂה הַדָּג, וְיוֹנָה חָזַר אֶל בֵּיתוֹ.